

I TERTÚLIA DIALÒGICA MUSICAL

COMPOSITOR: MATEO FLECHA "EL VIEJO"
OBRA MUSICAL - ENSALADA - *LA BOMBA*

DIVENDRES 15 DE MAIG DE 13 A 14 HORES

https://meetingsemail4.webex.com/meet/gallego_est

- DIRIGIDA A **L'ETAPA D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA**: ALUMNAT, PARES, PROFESSORAT...
- **VOLUNTÀRIA + ON-LINE.**
- **LINKS** (LA PREPARACIÓ CONSISTEIX EN ESCOLTAR I/O VORE UNS MINUTS DE MÚSICA):
 - ** **ÀUDIO**: <http://ntic.educacion.es/w3/eos/MaterialesEducativos/mem2001/musica/La%20musica%20antigua%20espa%flola/lb.mp3>
 - ** **VIDEO**: Mateo Flecha Ensalada la bomba Hesperión XX Jordi Savall <https://www.youtube.com/watch?v=7edCVegyoXE>

PER SI VOLEU INFORMAR-VOS AL VOLTANT DEL GÈNERE, EL COMPOSITOR I L'OBRA:

1.- QUÈ ÉS UNA ENSALADA A L'ÀMBIT MUSICAL?

- Definició: nom amb que els músics espanyols del segle XVI (l'època del Renaixement, que abarca aproximadament des de l'any 1400 ó 1450 a 1600) anomenaven a un tipus de composició vocal polifònica en la que es mesclaven: gèneres (religiós i profà), estils, idiomes o dialectos, temàtiques (còmiques, serioses...) i altres components. El resultat és un gènere literari-musical -i potser escènic- pròpiament hispà.
- Antecedents: els estudiosos la relacionen amb el quodlibet (del llatí quod, què, i libet, plaer), composició polifònica alemanya que combina diferents textos i melodies populars en contrapunt (línies musicals d'una mateixa obra que sonen independentment).
- Funció socio-musical: es cantaven en Nadal i altres moments de celebració religiosa, per a diversió dels cortesans, que haurien de disfrutar enormement de l'alternança de ritmes, passant del dramàtic al còmic i del guilopo a l'èpic; i per descomptat amb la seua representació escènica, si és que es representaven.
- Importància com a gènere musical nadalenc: l'ensalada ve a ser el més complex mai concebut. A més, solien contindre una càrrega al·legòrica i un sentit irònic, prenent-se eradicar els mals costums ridiculitzant-les. Eren entreteniment i més enllà, portaven un missatge crític (al final de l'obra i en llatí).

2.- MATEO FLECHA "EL VIEJO" (1481-1553?)

- Un dels compositors relevants d'ensalades: d'entre tots els compositors d'ensalades (tots ells hispans), destaca Mateo Fletxa "el Vell" (1481-1553?) com a principal representant del gènere i *possible* inventor (mèrit este que potser corresponga a Francisco de Peñalosa o a Garcimuñós).
- Va nàixer a 1481 a la localitat catalana de Prades.
- Possiblement va estudiar música a Barcelona amb Joan Castelló.
- Al desembre de 1522 comença a treballar en la Catedral de Lleida, primer com a cantant i, a partir de setembre de 1523 i fins a octubre de 1525, com a mestre de capella.
- Es creu que posteriorment es va traslladar a Guadalajara, al servici del Duc de l'Infantat Diego Hurtado de Mendoza, on va treballar durant sis anys.

- Alguns indicis fan pensar que després es va traslladar a València, on va assumir la direcció de la capella del Duc de Calàbria o, almenys, va estar vinculat amb els estaments musicals d'esta ciutat. De fet, almenys tres de les seues obres apareixen en el cançoner vinculat a la dita capella (Cançoner del duc de Calàbria, també conegut com a Cançoner d'Uppsala).

- Obra compositiva: va elaborar onze peces, de les quals es conserven deu, però completes només sis: *El jubilate*, *El fuego*, *La bomba*, *La guerra*, *La justa* i *La negrina*.

Aquestes obres es conserven gràcies al seu nebot Mateo Fletxa “el Jove” (“el Joven”, 1530-1604), també compositor d'ensalades i gran madrigalista, que es va encarregar de recopilar huit d'elles i de publicar-les a Praga en 1581, en un llibre titulat *Les ensalades de Fletxa*.

Altres peces del “Vell” Fletxa i d'altres autors d'ensalades s'han conservat en cançoners (Cançoner de Palau, Cançoner de Medinaceli) i a la biblioteca de Catalunya.

3.- ENSALADA “LA BOMBA”

TEMA: Es la alegoría del naufragio de un barco. Los marinos, vascos, gallegos y castellanos, invocan a la Virgen, en varias de sus advocaciones, para no perder sus vidas. Al lograr su objetivo, cantan una rítmica melodía, dándole gracias a Dios por el favor recibido.

LETRA:

Ande, pues, nuestro apellido,
el tañer con el cantar
concordes en alabar
a Jesús rezién nascido.

- dindirindín -

Bendito el que ha venido
a librarnos de agonía.

Bendito sea este día
que nació el contentamiento.
Remedió su advenimiento mil enojos,

dindirindín...

Benditos sean los ojos
que con piedad nos miraron
y benditos que así amansaron tal fortuna.

PARTITURA: POTS OBSERVAR-LA A LA SEGÜENT DIRECCIÓ (TRANSCRIPCIÓ ACTUAL)

<http://ntic.educacion.es/w3/eos/MaterialesEducativos/mem2001/musica/La%20musica%20antigua%20espa%flola/fle-bomb.pdf>